

Διδασκαλία και Μάθηση στο Νηπιαγωγείο: Σχεδιασμός Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων Ι

Βασικές αρχές για τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων

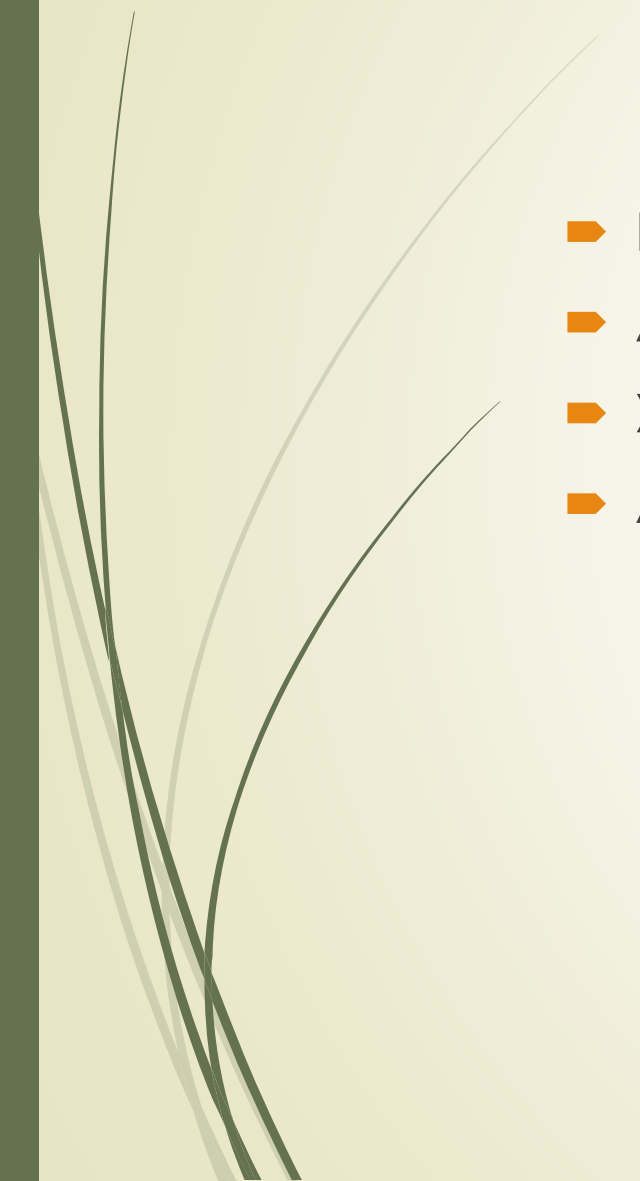

Διδάσκουσα:

Τζαβάρα Αγγελική, ΕΔΙΠ, ΤΕΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Πατρών

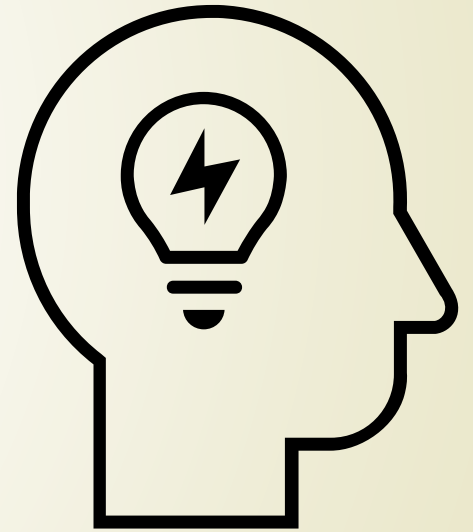

Οι στόχοι μας

- ▶ Κατανόηση της έννοιας «δραστηριότητα»
 - ▶ Διάκριση ειδών και χαρακτηριστικών
 - ▶ Σύνδεση θεωρίας με πρακτική
 - ▶ Αναστοχασμός για τον ρόλο του εκπαιδευτικού
-

...ας σκεφτούμε -1-

- Τι σας έρχεται στο μυαλό όταν ακούτε «δραστηριότητα στο νηπιαγωγείο»;
- Ποια διαφορά βλέπετε μεταξύ απλής απασχόλησης και παιδαγωγικής δραστηριότητας;
- Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο βασικός σκοπός μιας δραστηριότητας για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας;

Η Δραστηριότητα στην Προσχολική Εκπαίδευση

- ▶ Η δραστηριότητα αποτελεί βασικό παιδαγωγικό εργαλείο στο νηπιαγωγείο. Μέσα από αυτή τα παιδιά μαθαίνουν ενεργά, δημιουργούν, πειραματίζονται και οικοδομούν τη γνώση μέσα από εμπειρίες.
- ▶ Η έννοια της δραστηριότητας προέρχεται από τον Friedrich Froebel, ιδρυτή του πρώτου παιδικού σταθμού (Kindergarten). Η μάθηση θεωρείται ενεργητική διαδικασία που επιτυγχάνεται μέσα από το παιχνίδι και τη δράση.

Η καρδιά της
μάθησης

Θεωρητικές βάσεις

- ▶ **John Dewey:** learning by doing_θεωρείται η απαρχή της βιωματικής ή εμπειρικής μάθησης.
- ▶ **Jean Piaget:** το παιδί οικοδομεί τη γνώση.
- ▶ **Lev Vygotsky:** η μάθηση είναι κοινωνική διαδικασία μέσω συνεργασίας.

Αυτή η φωτογραφία από Άγνωστος συντάκτης με άδεια χρήσης [CC BY-NC](#)

Η
δραστηριότητα
ως μαθησιακή
εμπειρία

Στο νηπιαγωγείο η δραστηριότητα:

Εμπλέκει το παιδί
ενεργά.

Συνδέεται με τα
ενδιαφέροντά του.

Συνδυάζει παιχνίδι,
ανακάλυψη και
δημιουργία.

Υποστηρίζει ολιστική
ανάπτυξη (γνωστική,
κοινωνική,
συναισθηματική,
ψυχοκινητική).

Ορισμός της δραστηριότητας

- Σύνολο οργανωμένων ενεργειών με παιδαγωγικό σκοπό
- Διαφοροποιείται από την απλή απασχόληση
- Οι νηπιαγωγοί καλούνται να συνδυάσουν αρμονικά τη θεωρία με την πράξη, ώστε οι διδακτικοί σχεδιασμοί και οι μαθησιακές καταστάσεις που οργανώνουν να είναι υψηλής ποιότητας και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις δυνατότητες των παιδιών του νηπιαγωγείου.
- Η διδακτική πλαισίωση στο νηπιαγωγείο δεν ταυτίζεται με τη στενή χρήση του όρου διδασκαλία, όπως εφαρμόζεται σε άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης.

➤ Αναφέρεται στη συστηματική διαδικασία

σχεδιασμού,

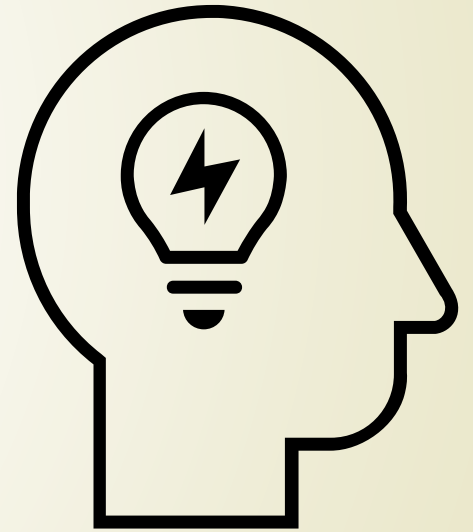
υλοποίησης και

αξιολόγησης δραστηριοτήτων

που είναι αναπτυξιακά κατάλληλες, βασίζονται στη διερεύνηση και στο παιχνίδι, προάγουν τη συνεργασία και λαμβάνουν υπόψη το κοινωνικοπολιτισμικό υπόβαθρο και τις διαφοροποιημένες ανάγκες των παιδιών στο πλαίσιο της ενταξιακής εκπαίδευσης.

...ας σκεφτούμε -2-

- Σκεφτείτε μια δραστηριότητα που έχετε βιώσει στο νηπιαγωγείο. Ποια ήταν η δομή της;
- Πώς θα μπορούσατε να σχεδιάσετε μια μικρή δραστηριότητα για την τάξη σας; Τι στάδια θα περιλάμβανε;
- Ποιος είναι ο ρόλος του νηπιαγωγού κατά την υλοποίηση μιας δραστηριότητας; Και ποιος ο ρόλος των παιδιών;

Σχεδιασμός δραστηριότητας

Περιγραφή δραστηριότητας Να είναι αναλυτική και να συμπεριλαμβάνει πληροφορίες όπως: πώς ξεκινά, πώς συνεχίζει, πώς ολοκληρώνεται, τι θα κάνει ο εκπαιδευτικός και τι τα παιδιά, υπάρχουν κανόνες και ποιοι, πώς θα δοθούν τα υλικά, θα υπάρξουν παραγόμενα, τι θα είναι αυτά και τι θα γίνουν κτλ.

Διάρκεια υλοποίησης Το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την ολοκλήρωση μιας δραστηριότητας από την αρχή έως το τέλος. Περιλαμβάνει όλες τις φάσεις: εισαγωγή, κύρια δραστηριότητα, κλείσιμο και αναστοχασμό.

Χώρος υλοποίησης Το φυσικό περιβάλλον στο οποίο πραγματοποιείται η δραστηριότητα. Μπορεί να είναι η τάξη, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, υπαίθριος χώρος ή άλλος κατάλληλος χώρος που υποστηρίζει τις μαθησιακές ανάγκες.

Θέση στο ημερήσιο πρόγραμμα Η χρονική τοποθέτηση της δραστηριότητας μέσα στη ρουτίνα του νηπιαγωγείου. Ορίζει πότε ξεκινά, πόση ώρα διαρκεί και πώς εντάσσεται στις υπόλοιπες δραστηριότητες της ημέρας.

Εναλλακτική διαδικασία υλοποίησης Προτεινόμενοι διαφορετικοί τρόποι ή μέθοδοι υλοποίησης της ίδιας δραστηριότητας, ώστε να προσαρμόζεται στις ανάγκες των παιδιών, στις συνθήκες του χώρου ή στο διαθέσιμο χρόνο. Μπορεί να περιλαμβάνει αλλαγές στη δομή, τα υλικά ή τον τρόπο εμπλοκής των παιδιών.

Συνοδευτικά... Φωτογραφίες υλικών που ετοιμάσατε ή βρήκατε στο διαδίκτυο, links με μουσική που θα χρησιμοποιήσετε, σχέδιο με διάταξης της τάξης που απαιτείται για την υλοποίηση του παιχνιδιού, παραγόμενα έργα, διάταξη της τάξης κτλ.

Δραστηριότητες ανίχνευσης

- Διερεύνηση πρότερων γνώσεων

Δραστηριότητες διδασκαλίας

- Εισαγωγή νέας έννοιας ή δεξιότητας

Δραστηριότητες εμπέδωσης

- Εφαρμογή και ενίσχυση μάθησης

Δραστηριότητες αξιολόγησης

- Καταγραφή κατανόησης και προόδου

**Είδη
δραστηριότητας**

Η δραστηριότητα και το Αναλυτικό Πρόγραμμα

Α΄ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: Παιδί και Επικοινωνία

- Α.1 Γλώσσα
- Α.2 ΤΠΕ

- Ευθυγράμμιση με μαθησιακά πεδία
- Διαθεματικότητα και ευελιξία

Β΄ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: Παιδί, Εαυτός και Κοινωνία

- Β.1 Προσωπική και Κοινωνικοσυναισθηματική Ανάπτυξη
- Β.2 Κοινωνικές Επιστήμες

Γ΄ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: Παιδί και Θετικές Επιστήμες

- Γ.1 Μαθηματικά
- Γ.2 Φυσικές Επιστήμες
- Γ.3 Τεχνολογία Κατασκευών

Δ΄ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: Παιδί, Σώμα, Δημιουργία και Έκφραση

- Δ.1 Κινητική Αγωγή
- Δ.2 Τέχνες

Προετοιμασία
Επιλογή θέματος
Σύνδεση με
εμπειρίες παιδιών

Εισαγωγική φάση
Κίνητρο,
αφόρμηση,
προβληματισμός

Κύρια φάση
Εξερεύνηση,
κατασκευή,
συνεργασία

**Κλείσιμο και
αναστοχασμός**
Συζήτηση,
ανακεφαλαίωση,
αξιολόγηση

Ρόλοι

Ο ρόλος του νηπιαγωγού

- Σχεδιάζει, καθοδηγεί, παρατηρεί, υποστηρίζει

Ο ρόλος των παιδιών

- Ενεργοί συμμετέχοντες, συνδημιουργοί της γνώσης

Η δυναμική της ομάδας

- Συνεργασία, αλληλεπίδραση, κοινωνικοποίηση

Αξιολόγηση δραστηριότητας

-1-

Η αξιολόγηση στο νηπιαγωγείο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της μαθησιακής διαδικασίας

➤ **Σκοπός:**

Ενδυνάμωση μάθησης & ολόπλευρη ανάπτυξη παιδιών
Βελτίωση ποιότητας εκπαιδευτικού έργου

➤ **Χαρακτήρας:**

Αυθεντική – στο φυσικό πλαίσιο μάθησης
Διαμορφωτική – υποστηρίζει επόμενα βήματα & στόχους
Περιγραφική – καταγράφει πορεία μάθησης με τεκμηρίωση

➤ **Εργαλεία & Μέθοδοι:**

Παρατήρηση αλληλεπιδράσεων και συμμετοχής
Ατομικός Φάκελος Προόδου: συγκέντρωση και ανάλυση τεκμηρίων
Συνδυασμός πληροφοριών από πολλαπλές πηγές

Αξιολόγηση δραστηριότητας

-2-

➤ Συμμετοχή παιδιών:

Αυτοαξιολόγηση & ετεροαξιολόγηση

Ανάπτυξη εσωτερικών κινήτρων & έλεγχος μαθησιακής πορείας

Συνεργασία με οικογένειες

Συλλογή στοιχείων προόδου εκτός σχολείου

Διασφάλιση συνολικής εικόνας & συνέχειας εμπειριών

➤ Οφέλη:

Ανάπτυξη κουλτούρας αξιολόγησης

Ενίσχυση αξιολογικού γραμματισμού

Υποστήριξη πολιτισμικά ευαίσθητων & ενταξιακών πρακτικών

Αναστοχασμός εκπαιδευτικού

Τι πήγε καλά και τι όχι;

Πώς ανταποκρίθηκαν τα παιδιά στους στόχους της δραστηριότητας;

Υπήρχαν παιδιά που δυσκολεύτηκαν; Πώς ανταποκρίθηκα σε αυτές τις περιπτώσεις;

Πώς λειτούργησε η συνεργασία μεταξύ των παιδιών;

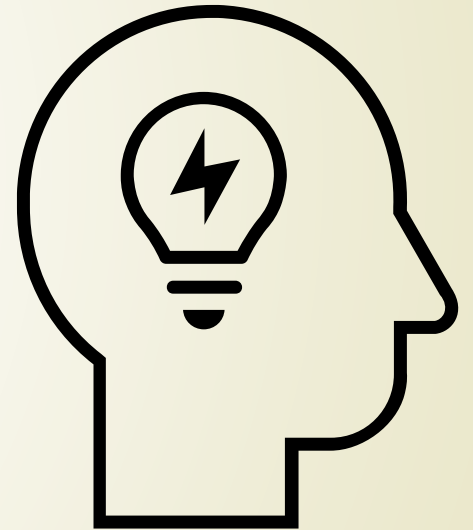
Οι επιλογές υλικών και μέσων (φυσικά αντικείμενα, ΤΠΕ) ήταν κατάλληλες;

Τι θα μπορούσα να κάνω διαφορετικά την επόμενη φορά;

Κάτι άλλο;

...ας σκεφτούμε -3-

- Ποια θεωρείτε πως είναι η διαφορά ανάμεσα στο παιχνίδι και στη δραστηριότητα; Μπορούν να συνυπάρχουν;
- Πώς διαφέρει μια δραστηριότητα ανίχνευσης από μια δραστηριότητα διδασκαλίας;
- Μπορείτε να αναφέρετε παραδείγματα δραστηριοτήτων που συνδέονται με το Αναλυτικό Πρόγραμμα;

Συμπεράσματα -1-

Η δραστηριότητα ως βασικό παιδαγωγικό εργαλείο

- Κεντρικό στοιχείο της προσχολικής εκπαίδευσης.
- Μέσω των δραστηριοτήτων τα παιδιά αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον τους και αναπτύσσουν δεξιότητες.
- Ενθαρρύνει ενεργή συμμετοχή αντί για παθητική απορρόφηση γνώσεων.
- Συνδυάζει γνωστική, συναισθηματική, κοινωνική και κινητική ανάπτυξη.
- Λειτουργεί και ως εργαλείο αξιολόγησης, παρέχοντας ενδείξεις για την πρόοδο των παιδιών.
- Διευκολύνει τον εκπαιδευτικό στη διαμόρφωση και προσαρμογή της διδακτικής διαδικασίας.

Συμπεράσματα -2-

Ενσωμάτωση παιχνιδιού, διερεύνησης και συνεργασίας

- **Παιχνίδι:** ενισχύει φαντασία, δημιουργικότητα και εκμάθηση κοινωνικών δεξιοτήτων.
- **Διερεύνηση:** προάγει κριτική σκέψη, περιέργεια και ικανότητα επίλυσης προβλημάτων.
- **Συνεργασία:** ενθαρρύνει επικοινωνία, αλληλοϋποστήριξη και κοινωνικές δεξιότητες.

Συνδυασμός αυτών καθιστά τη δραστηριότητα ελκυστική, πολύπλευρη και αποτελεσματική στην επίτευξη μαθησιακών στόχων.

Συμπεράσματα -3-

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού: εμπυχωτής και συντονιστής

- **Εμπυχωτής:** ενθαρρύνει ενεργή συμμετοχή, πειραματισμό και έκφραση ιδεών, υποστηρίζοντας αυτοπεποίθηση και εσωτερική κινητοποίηση.
- **Συντονιστής:** διαχειρίζεται τη μαθησιακή διαδικασία, προσαρμόζει τις δραστηριότητες στις ανάγκες των παιδιών και διασφαλίζει την επίτευξη στόχων μάθησης.

Ο συνδυασμός των δύο ρόλων ενισχύει την ισορροπημένη ανάπτυξη των παιδιών και τη συνολική ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου.